

Akinek az a foglalkozása, hogy mondatokat helyez egymás után, méghozzá lehetőleg úgy, hogy közben gondolkodik is, többnyire keservesen megküzd a szavakkal. Olyan ez, mint valami atavizmus, vagy kínos örökség az emberiség hajnalából: a szavak néha keményen ellenállnak.

A jó író is, a rossz író is ugyanazokkal a szavakkal dolgozik, a nagy különbség abban van, hogy milyen sorrendben rakosgatja össze őket – mondta elmésen Tamási Áron, aki, mint tudjuk, virtuóz módon alkalmazta ezt a rakosgató technikát. Ha azonban az írói szint alatti világra, az újságíráshoz gondolok, akkor már nem is elsősorban a stílus slendriánsága riaszt el – sőt, lehetséges, hogy ez maga a stílus –, hanem a kommunikatív készség hiánya. Pontosabban szólva annak a kívánságnak a hiánya, hogy tiszta, világos beszédemet mások is megértsék. Hogy ezen kívül még mi más célja lehet az újságírásnak, azt el sem tudom képzelni.

Mostanában gyakran hallom kollégáimtól, hogy abban az *átkos kádári*-ban az újságírók java kényszerűen megtanulta a szakmát, ha kommunikációs lehetőségeit megpróbálta kihasználni. A költészethez folyamodott: segítették a metaforák, a szinonimák, amelyek mögöttes tartalmakat hordozhattak, a feszes mondatszerkezetek, jelzők nélkül araszolgatva a sejthető igazság felé. „*Na még egy meghökentető, sosemvolt szóösszetétel, hogy riktson ki a szövegből, hát-ha megértik, miért van ott!*” Ez a Tamási Áron-féle *rakosgató technika*, amelynek alkalmazá-

sához – a küzdelemhez – biztos nyelvérzékre kellett szert tenni.

Senki ne gondolja, hogy a rádió, mert ott az újságíróknak nem írott szöveget kell előadnia, más kategória. Sületlenség, butaság, műveletlenség, hanyagság hovatovább meg sem rendíti a hallgatót, elkönnyveli: ez a stílus, vagy belesüketül, meg sem hallja. Hanem amikor frástudók, tudósok hülyítik egymást – és engem, – akkor mélységesen elszomorodom. Valahogy az a határozott benyomásom, hogy nem a szavak eredeti értelmét keresik, nem az eltorzult fogalmakat akarják korrigálni, hanem megintcsak új háttérrel keresnek elméleteik igazolásához.

Ilyesféle sejtelmeket kelt bennem a *Kossuth-klub* című műsor, amelyet éppen ezért, ha csak tehetem, meghallgatom. Jól tudom, hogy szinte minden fogalmunk több értelművé vált az idők folyamán, a filozófiai terminológiák – nem is volt filozófia! – bekoszolódtak, hogy úgy mondjam, platonai tisztaságukat elvesztették a köznapi ideológia és a köznapi ideológia elleni leegyszerűsítés által, éppen ezért a szellem erkölcstelenségének tartom a blaszfémiát, a kabaréba hajló szellemeskedést. Furcsa, hogy például a forradalom természetrajzáról szólva a meghívott vitapartnerek közül nem történész, hanem egy író, Eörsi István volt egyedül képes eszmeileg elfogadhatóan magyarázni a forradalmak és azok következményeinek eszmevilágát.

A fogalmak tisztázása szellemi életünk létkérdése. Ez tény. Csak éppen furcsállom, hogy a tudományt lekörözheti a személyes tapasztalat és a művészi intuíció.

Kovács Júlia